

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Иво Николаев Попов

Департамент „Дизайн“

Нов български университет, София

на

Дисертацията

„ПРИБИОБЩАВАЩ ШРИФТОВ ДИЗАЙН И ДИСЛЕКСИЯ“

С подзаглавие „Немодулно изграждане на наборни шрифтове, предназначени за хора със специфични затруднения при четене, писане, езикова и писмена преработка на информация.“

Докторант:

Кристина Мирославова Костова

Научен ръководител: проф. д-р Николай Младенов

Предоставените от Кристина Костова материали по защита на дисертационния труд са в съответствие с условията и реда, установени в ЗВО, глава V от Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и с вътрешния Правилник на НХА.

Дисертацията е с обем от 194 страници основен текст. Структурата на съдържанието е разпределена в увод, четири глави и заключение. Основният текст на дисертационния труд е допълнен от библиография на използваните източници с теоретична литература - 11 на английски език, 5 на български език, 2 на македонски език и 119 достъпни уебстраници. Текстът на дисертацията е съпроводен от три отделни приложения със схеми, азбучни системи, стандартни шрифтове препоръчани като подходящи за хора с дислексия и специализирани шрифтове за улесняване затрудненията на хора с дислексия, които съдържат общо 147 страници.

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертацията.

Уводът съдържа всички основни изисквания за композиционен строеж на научен труд – термини и обхват, постановка на основния проблем, изследователски въпроси и проблеми, оценка на литературата, актуалност на темата.

Целите и задачите на изследването са ясно формулирани като тяхната същност определя и самата съдържателна структура на дисертационния труд. Те са съпоставка и анализ на двете форми на кирилица, употребявани в нашата страна; конструктивен анализ на широко разпространени шрифтове, препоръчани като подходящи за дислексици от Британската асоциация за дислексия; конструктивен анализ и класифициране на съществуващите специализирани шрифтове за дислексици; синтез на общи препоръки за употреба и внедряване на градивни шрифтови практики за изграждане на шрифт с приобщаващ дизайн, или такъв с оптимална четивност.

Методологията на изследването е чрез методите за анализ - конструктивен, семиотичен, сравнителен и типографски.

В първата глава на изследването се прави задълбочен анализ на класификациите на принципите, които стоят зад човешкото умение за четене, респективно потребление на шрифтовете. Задълбочено се разглежда универсалният принцип на четене, при който окото преминава с параболични движения през определени сегменти от думата и продължава към следващата. Разглежда се и моделът, чрез който дислексикът декодира писмена информация. Прави се и историческо проследяване на зараждането и развитието на двете системи – латиница и кирилица, за отчитане на потенциалния път за развитие на кирилицата като съвкупност от азбучни системи, използвани от различни езици от Източна Европа и Азия.

Тази първа част от дисертацията се отличава с ясна структура и съдържание. Използваните примери са коректно поднесени и показват задълбочени познания върху анализираната проблематика.

Втора глава прави анализ на шрифтове, създадени за общо приложение, които са препоръчани от Британската асоциация за Дислексия като по-подходящи за употреба в материали за дислексици. Подкрепени са от значително количество примери от различни периоди и държави.

В тази глава обобщенията, систематизацията и анализите на изследваната информация по темата имат беспорен приносен характер в теоретично и практично отношение.

В трета глава се разглеждат специализирани шрифтове, които улесняват хората с дислексия. Очертават се две основни категории, спрямо които могат да се класифицират проектите. Особена и важна ценност представляват анализите на хронологичната линия на появата на специализираните шрифтове, като се търси близост в създаването им. Прави се сравнителен анализ между отделните шрифтове.

В четвърта глава се синтезират принципите за изграждане на специализирани шрифтове, които да улесняват читателите с дислексия. Посочват се ясните опорни точки при немодулното изграждане за знаците. Изброяват се ключовите графемни, чийто дизайн е определящ за функцията на шрифта. Подчертават се градивните елементи в знаците, които трябва да бъдат добре диференцирани в определени знаци, независимо от идентичната им визия и конструктивния подход. Разглеждат се възможните подходи при изграждането на общия шрифтов изглед.

Дисертационният труд завършва със стилистично заключение, което обобщава основната линия на текста.

Дисертацията „Приобщаващ шрифтов дизайн и дислексия” е оригинално научно изследване, което е базирано върху задълбочени теоретични изследвания и анализи в областта на типографията и специализираните наборни шрифтове предназначени за хора с дислексия. Тя е фокусирана върху конкретна проблематика и заслужава големи адмирации, защото приема предизвикателството да очертае подходящ хоризонт за нейното теоретико-практично осмисляне.

В заключение смятам, че научната стойност на предложения дисертационен труд е безспорна и отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “Доктор”.

29. 06. 2023 г.

София

.....

/доц. д-р Иво Попов/